

Tidens Løb havde betalt uden Erstatning eller Tilskud fra Godsbesidderen. Det forekommer mig af Hensyn til disse mange Misforhold, som ere raadende, at Fæsteforholdene bør ordnes hurtigst muligt.

Jeg nævner i samme Forbindelse andre Forhold, som vi forhaabentlig ret snart kunne vente omordnede, nemlig Lensgodsjerne og de adelige Frøkenklostre. Her ligger der Guld i Barrer, som Regeringen kan tage, naar den blot strækker Haanden ud. Der ligger en Masse Guld i de adelige Frøkenklostre, Vallø og Vemmetofte, som ere Statens retmæssige Ejendom, og som kunne inddrages, hvad Dag man vil. Adelige Godser og alt det staa i Virkeligheden i dette Øjeblik som en Hindring for den sunde, naturlige Udvikling i mange af Landets Egne. Det er ikke muligt for dem, der ville have Jord, at komme til, thi Godserne strække deres Haand ud i Syd, Nord, Øst og Vest. Det er ikke muligt at faa den Opvækst, særlig ved mange Stationsbyer, som ellers vilde komme, for disse adelige Ejendommes Henliggen, hvorved al den Jord baandlægges, som ligger ofte i mange Miles Omkreds.

Jeg nævnede i Forbindelse med Fæsteforholdet ogsaa Jagtretten som et af de væsentlige Spørgsmaal vedrørende Jorden, thi Jagtretten har navnlig sin store Betydning ved Godserne, og særlig ere Forpagterne ved Godserne i højeste Grad ramte ved den bestaaende Jagtlov. Det burde fornuftigvis være saaledes, at Jagtretten og Brugsretten til Jorden være samlede paa en Haand. Det er ganske urimeligt, at Forpagtere, Lejehusmænd og Fæstere ved Godser og Skove skulle finde sig i de Forhold, der nu bestaa, at de ikke maa skyde noget Dyr, ja, der er endda enkelte Steder, hvor vedkommende Husmand eller Forpagter ikke maa eje en Bøsse; hvis det kommer til Naadigherrens Kundskaab, at de eje en Bøsse, ere de Bødestraf underkastede. De maa, som sagt, finde sig i, at Naadigherrens Dyr æde deres Korn, og naar Efteraaret kommer og dermed Jagten, kan Herremanden med Følge glæde sig over de velnærede Dyr, som skydes, thi Jagten er Herremandens, men Husmanden har maattet føde Dyrene i Tidens Løb. Om Erstatning for det Tab, vedkommende have lidt, er der kun i yderst faa Tilfælde Tale. Enkelte Steder er der Kontrakter, hvorefter Forpagteren, eller hvad han nu er, kan kræve en vis Erstatning, hvis Dyrene have gjort Skade paa hans Marker, men det er desværre saa-

ledes, at det er Godsejeren selv, der afgør, om der er sket Skade, og i saa Tilfælde, hvor stor Erstatningen skal være. Der er forebragt mig forskellige Tilfælde, hvor en Mand har krævet Erstatning, men hvor han enten ingenting har faaet, fordi Godsejeren ikke skønnede, at der var sket Skade nok, eller han har faaet en latterlig lille Erstatning for det Tab, han har lidt. Skulde der endelig være Mening i Erstatningsvæsenet med Hensyn til disse Forhold, burde det være saaledes f. Eks., at der i slige Tilfælde valgtes Mænd af Kommunen til at paadømme de Klager, der indkom, ligesom disse Mænd skulde være med til at bedømme, i hvor stor Udstrækning der skulde ydes Erstatning. Der er adskillige andre Omraader — jeg skal for øvrigt senere komme til dem, og hvor jeg finder det mindre forstandigt —, hvor man vælger Mænd af Kommunen til at paadømme forskellige Forhold. Men her er et Forhold, hvor de Mænd, der skulde dømme, dog havde Forstand paa de Ting, de skulde dømme om, og hvor det at lade dem paadømme Erstatning vilde være langt forsvarligere end den nuværende Tilstand, hvor Godsejeren selv afgør, om der i det hele skal ydes Erstatning, og hvor stor Erstatning der eventuelt skal ydes. Jeg haaber derfor, at den ærede Landbrugsminister, som det antagelig sorterer under, vil søge at imødekomme Ønskerne om en Revision af Jagtloven i frisindet Aand, det vil være af allerstørste Betydning for de mange Mennesker, som det her drejer sig om.

Det, jeg slaar til Lyd for, er Genindførelse af det gamle, oprindelige Forhold, som vil afskaffe det Privilegium, de privilegerede Stænder i Tidens Løb have opnaaet, det Forhold, hvorefter Jagtretten og Brugsretten høre sammen, som det naturligt bør være. Indtil vi faa en større Revision af Jagtloven vil jeg henstille til Indenrigsministeren i ikke alt for stor Udstrækning at give Tilladelse til at sætte Gift for Rovdyr. Indenrigsministeren kan, som bekendt, i Henhold til en Paragraf i Jagtloven give en saadan Tilladelse, og det er, saa vidt jeg har kunnet konstatere, vistnok almindelig Skik, at naar en saadan Tilladelse en Gang er given, bliver man ved at forlænge den det ene Femaar efter det andet. Dette Forhold med Tilladelse til at sætte Gift for Rovdyr, som det hedder, er imidlertid ogsaa til stor Gene for de Lejere eller Forpagtere, som bo i Nær-